

INTERVJUU INSTALLATSIOONIKUNSTNIKUGA

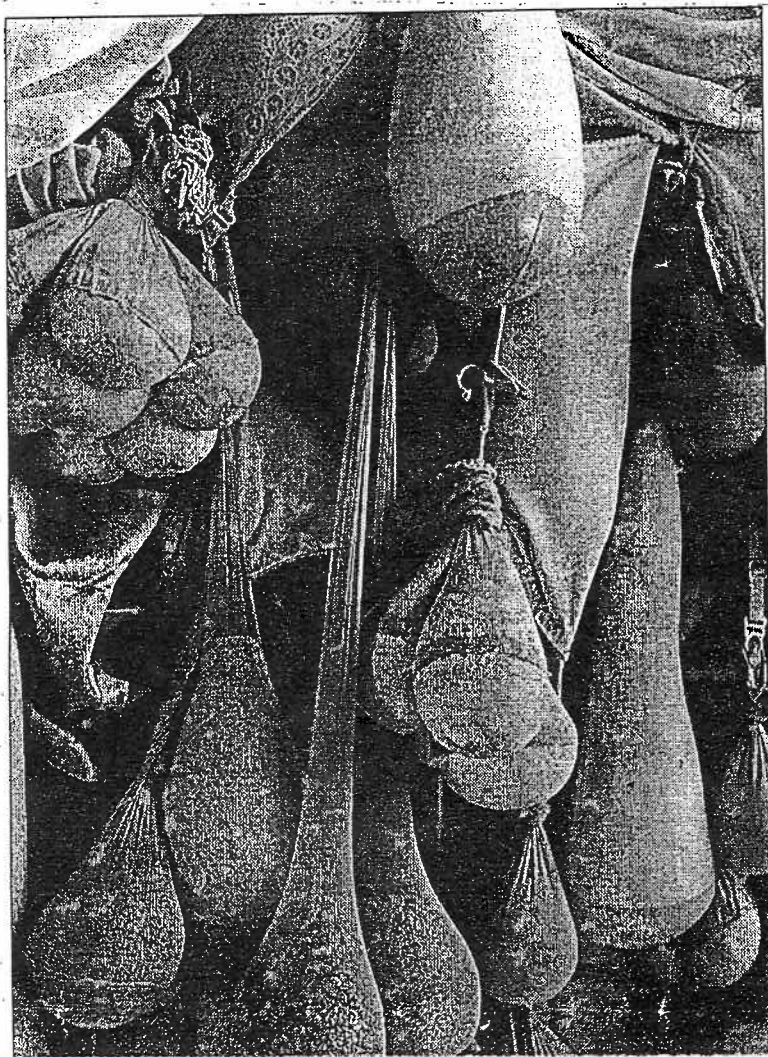
MIRANDA HOUSDEN on inglise kunstnik, kellel oli sel suvel näitus Tallinna Kunstihoone galeriis. Ta on elanud aasta Prahas, kus töötas ja korraldas näitusi.

Tutvusta ennast kunstnikuna. Kus sa õppisid ja missuguse kunstiala omandasid kitsamalt?

Õppisin aastail 1984—1987 Falmouthi kunstikoolis skulptoriks ja siis omandasin MA Londoni Chelsea kunstikoolis. 1990. aastal eraldati mulle stipendium skulptuuri õppimiseks Rooma Briti Koolis Itaalias.

Millal sul tekkis kontakt Ida-Euroopaga? Kas Prahas oli kergem ateljeed leida ja näitust korraldada kui Inglismaal?

Esimest korda tulin selle peale 1992. aastal, et pöördelisel hetkel oleks põnev Tšehhoslovakkias elada — ajal, mil maa oli kaheks osaks lahku löömas ning lisaks sellele toimus võitlus varade tagastamise seaduse ja kiiresti muutuva majanduse ümber. Sel ajal oli aga Prahas kohutavalt raske ateljeed leida. Lõpuks suutsin Kunstide Akadeemiaga selles asjas kokku leppida, õpetades vastutasuks skulptuuriosakonnas inglise keelt. Ka näituse tegemine oli seal problemaatiline. Mitmed kommertsgaleriid, mis paistsid huvitatud olevat, arutasid võimalikku näitust tundide kaupa

kombineerimisega mingiks objektiks kui inertse ainemassiivi sisemise elu väljapäästmisega. Leidsin, et mu modelleeritud tööd jätsid liiga vähe ruumi kujutlusvõimele ning neis polnud jälgegi intriigist. Ma polnud tulemusega kunagi rahul.

Mitu näitust oled kokku teinud? Räägi veel mõnest huvitavast projektist, millest ise kõige rohkem rõõmu tundsid.

Isiknäitus on mul peale Praha ja Tallinna olnud veel Antverpenis, olen ka osalenud kümnekonnal grupinäitusel. Esimene suurem näitus oli Falmouthi kunstikooli viimasel aastal. Osalesin rahvuslikus projektis "TSWA3D", mis koosnes kohaspetsiifilistest töödest üle Suurbritannia. Minu koht oli Arnolfini galerii Bristolis ja ülesanne nägi ette teha installatsioon nägemishäiretega inimeste jaoks. Tegin köisrinnatise, piki mida juhiti vaatajaid mööda komperaamatute rida ja toole, mis ehmatasid, rahustasid ja õrritasid kätt. Seda näitust tehes jõudsingi veendumusele, kui tähtsad on skulptuuri nautimisel tegelikult teised meeled peale nägemise.

Väga meeldis mulle teha ka näitus "Hetkest hetke" Cambridge'i Darkroomis 1990. aastal. Ümber pörandale visatud karusnahahunniku kõndiv vaataja märkas videomonitori, mis näitas hingava naise keha lähivaateid. Neid materjale

gid seal välja nagu kuivama pandud puuvili, juust või punsikutikesed. Tahtsin nendega kirjeldada kõlvatust — midagi, mis on kord olnud viljakas ja veetlev, kuid rüvetatud ja hapuks läinud. Pealkiri tuli inglise vanasõnast: emisekõrvast siidkotti ei saa.

Teise Roomas alustatud töö lõpetasin Prahas. "Üheksaharuline kassisabavits" oli tehtud läbi seinatungivatest vasktorudest. Iga "piitsa" otsas oli kipsist tehtud silm, mille pupilliks kiriku medaljon. Iga silma ümber oli kassi saba. Medaljonid võtsin supermarketilt, kus nunnad kuhjasid kärudesse religioosset pudipadi. Kassisabad pärinevad turult, kus müüdi rõivatõõstuse karusnahajääke võtmehoidjate jms. valmistamiseks. Tahtsin, et igaüks neist silmadest jutustaks loo meie süütundest ja enesetsensuurist, mis tulevad esile võltskujundite ja -fassaadide võrgu taustal.

Mis sul edaspidi mõttes on? Kas teed veel mõne näituse Tallinnas?

Praegu teen mantlit, millesse koon paabulinnusulgi. Saaremaa biennaal inspireeris mind taas video- ja slaidiprojektsioone kasutama; kavatsengi nüüd mantlit eksponeerida kombinatsioonis meediaga.

Eestis teeksin hea meelega veel ühe näituse. Kohtusin siin paljude

INTERVJUU INSTALLATSIOONIKUNSTNIKUGA

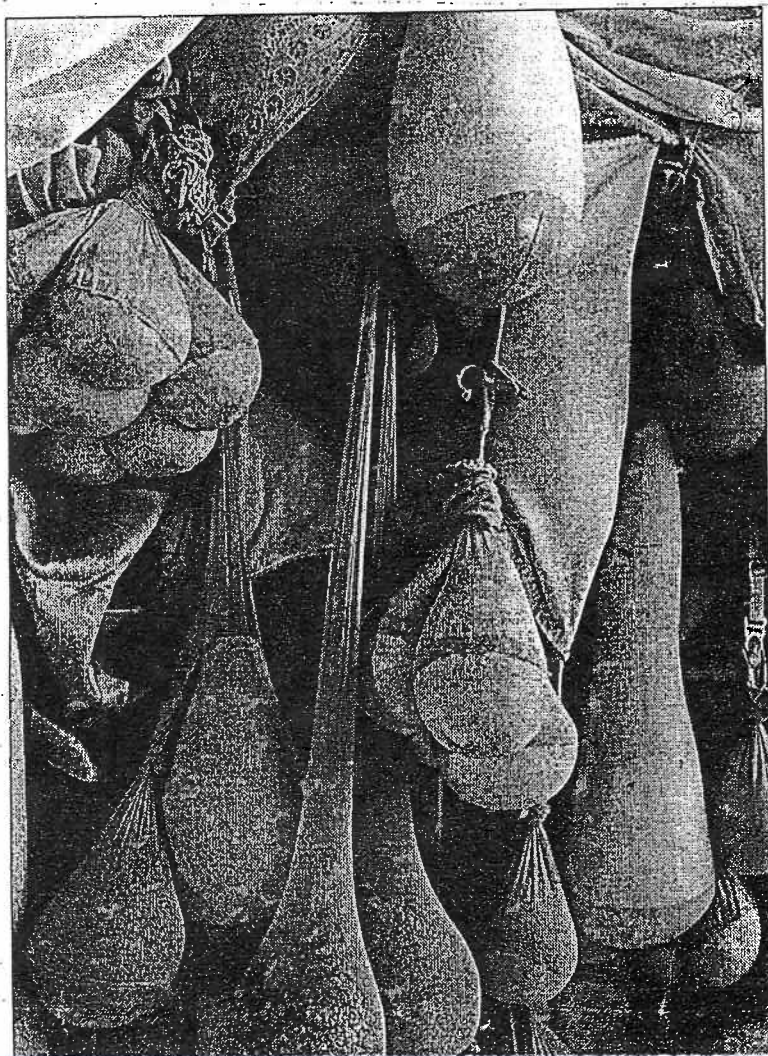
MIRANDA HOUSDEN on inglise kunstnik, kellel oli sel suvel näitus Tallinna Kunstihoone galeriis. Ta on elanud aasta Prahaskus töötas ja korraldas näitusi.

Tutvusta ennast kunstnikuna. Kus sa õppisid ja missuguse kunstiala omandasid kitsamalt?

Õppisin aastail 1984—1987 Falmouthi kunstikoolis skulptoriks ja siis omandasin MA Londoni Chelsea kunstikoolis. 1990. aastal eraldati mulle stipendium skulptuuri õppimiseks Rooma Briti Koolis Itaalias.

Millal sul tekkis kontakt Ida-Euroopaga? Kas Prahaskolli ateljeed leida ja näitust korraldada kui Inglismaal?

Esimest korda tulin selle peale 1992. aastal, et pöördelisel hetkel oleks põnev Tšehhoslovakkias elada — ajal, mil maa oli kaheks osaks lahku löömas ning lisaks sellele toimus võitlus varade tagastamise seaduse ja kiiresti muutuva majanduse ümber. Sel ajal oli aga Prahaskohutavalt raske ateljeed leida. Lõpuks suutsin Kunstide Akadeemiaga selles asjas kokku leppida, õpetades vastutasuks skulptuuri osakonnas inglise keelt. Ka näituse tegemine oli seal problemaatiline. Mitmed kommertsgaleriid, mis paistsid huvitatud olevat, arutasid võimalikku näitust tundide kaupa

kombineerimisega mingiks objektiks kui inertse ainemassiivi sisemise elu väljapäästmisega. Leidsin, et mu modelleeritud tööd jätsid liiga vähe ruumi kujutlusvõimele ning neis polnud jälgegi intriigist. Ma polnud tulemusega kunagi rahul.

Mitu näitust oled kokku teinud? Räägi veel mõnest huvitavast projektist, millest ise kõige rohkem rõõmu tundsid.

Isiknäitus on mul peale Praha ja Tallinna olnud veel Antwerpenis, olen ka osalenud kümnekonnal grupinäitusel. Esimene suurem näitus oli Falmouthi kunstikooli viimasel aastal. Osalesin rahvuslikus projektis "TSWA3D", mis koosnes kohaspetsiifilistest töödest üle Suurbritannia. Minu koht oli Arnolfini galerii Bristolis ja ülesanne nägi ette teha installatsioon nägemishäiretega inimeste jaoks. Tegin köisrinnatise, piki mida juhiti vaatajaid mööda komperaamatute rida ja toole, mis ehmatasid, rahustasid ja õrritasid kätt. Seda näitust tehes jõudsingi veendumusele, kui tähtsad on skulptuuri nautimisel tegelikult teised meeled peale nägemise.

Väga meeldis mulle teha ka näitus "Hetkest hetke" Cambridge'i Darkroomis 1990. aastal. Ümber pörandle visatud karusnahahunniku kõndiv vaataja märkas videomonitori, mis näitas hingava naise keha lähivaateid. Neid materjale

gid seal välja nagu kuivama pandud puuvili, juust või punsikutikesed. Tahtsin nendega kirjeldada kõlvatust — midagi, mis on kord olnud viljakas ja veetlev, kuid rüvetatud ja hapuks läinud. Pealkiri tuli inglise vanasõnast: emisekõrvast siidkotti ei saa.

Teise Roomaskalustatud töö lõpetasin Prahask. "Üheksaharuline kassisabavits" oli tehtud läbi seinatungivatest vasktorudest. Iga "piitsa" otsask oli kipsist tehtud silm, mille pupilliks kiriku medaljon. Iga silma ümber oli kassi saba. Medaljonid võtsin supermarketilt, kus nunnad kuhjasid kärudesse religioosset pudipadi. Kassisabad pärinevad turult, kus müüdi rõivatõõstuse karusnahajääke võtmehoidjate jms. valmistamiseks. Tahtsin, et igaüks neist silmadest jutustaks loomeie süütundest ja enesetsensuurist, mis tulevad esile võltskujundite ja -fassaadide võrgu taustal.

Mis sul edaspidi mõttes on? Kas teed veel mõne näituse Tallinnask?

Praegu teen mantlit, millesse koon paabulinnausulgi. Saaremaa biennaal inspireeris mind taas video- ja slaidiprojektsioone kasutama; kavatsengi nüüd mantlit eksponeerida kombinatsioonis meediaga.

Eestisk teeksin hea meelega veel ühe näituse. Kohtusk siin paljude

leppida.

Üks juhtivate kunstnike ja kriitike nõukogu valis lõpuks 1994. aastal välja tööd minu näituse korraldamiseks riiklikus galeriis Nová Sín. Raha leidmine näituse jaoks oli kurnav ja frustreriv. Nii Inglismaal kui Tšehhis oli näituse korraldamisse kaasatud palju inimesi. Pärast mitmeid kuid kestnud kurnavat ja segast verbaalset suhtlemist tundsin, et see oli tõeliseks hüvituseks: väljendada visuaalses vormis oma Prahast kogunenud ideid ja tundeid.

Miks tahtsid Eestis näitust korraldada?

Samba galerii kutsus mind oma viimase aja skulptuuri näitama; ka huvitas Eesti mind peale kõike seda, mida olin kogunud Tšehhi Vabariigis. Tahtsin võrdluseks näha siinset elustiili ja inimeste hoiakuid, pealegi taas ajalooliselt murrangulisel hetkel (endise Nõukogude Liidu vabariik *versus* satelliitriik). Nagu Tšehhi on Eestigi hoidnud oma identiteedist kinni arvukate okupatsioonide jooksul. Mind huvitas, kas eesti kunstnikud tegelevad oma loomingus samasuguste probleemidega, millega lääne kunstnikud, ja kuidas on nad inimestena läbi tulnud kiireist sotsiaalseist ja poliitilistest muudatustest.

Kas sa pead oma kunsti feministlikuks?

Mõistet "feminism" on raske defineerida ja ma tahaksin kangesti teada, mida sa selle all just täpselt mõtled. Minu jaoks tähendab feminism võrdsust, naiste võrdväärse na tunnustatud osavõttu. Mind ei huvita spetsiifiliste "naiselike" teemadega töötamine. Kumatigi kaldun skulptorina, kus väljendab keha sotsiaalset tunnetamist, kahtlemata oma kogemust väljendama.

Ümber kallist rinnahoidjat, lubas varustada odava aluspesuga igaühe, kes tema poolt hääletab," Praha galeriis Nová Sín 17. jaanuarist 6. veebruarini 1994.a.

Kui sa küsid, kas olen seotud feminismiga, võin vaid öelda, et tean selle aktuaalseid küsimusi, kuid eelistan seda oma tööde mitteteksuaalses vormis esile tulla lasta.

Kas kangas ja kunstnahnk huvitavad sind eriliselt või on need lihtsalt sobivaimad vahendid su ideede väljendamiseks?

Mind on alati võlunud faktuur ja skulptuuri kombatavus. Varem leiutasin ise faktuure — kuni leidsin, et sobivam oleks valida olemasolevate materjalide hulgast need, millel on täpselt selline värv, faktuur ja läige, nagu vaja. Ma põimin, sõlmin, surun ja painutan materjali soovitasse vormi. Kasutan füüsilist tegevust selleks, et osutada indiviidi sotsiaalsele allasurutusele, olgu siis sisemisele tsensuurile või psühholoogilisele manipulatsioonile ja võimuvõitlusele perekonnas, sõprusuhetes, religioonis ning meedias.

Minu meelest on materjalidel suur emotsionaalne mõju, olgu see sameti või siidi sensuaalne veetlus, karusnaha eemaletõukav soojus, nailoni ebamugavus ja "rahulolematus" või kummi kliiniline ohjeldatus. Materjalide kombinatsioonid manavad esile klassi-, soo- ja vanusevahede konflikte. Nad lükkavad ümber või toovad esile emotsionaalse, seksuaalse või poeetilise vastulause. Materjali valides tean iga kord selle tähendust, ometi oskan harva öelda, miks ma selle valisin. Esmasest intuitiivsest kavatsusest kasvavad tulemused välja tegevuse käigus, või isegi hiljem.

Praha näitusel eksponeerisin tööd "Žirinovski, keerutades sõrme ümber kallist rinnahoidjat, lu-

bas varustada odava aluspesuga igaühe, kes tema poolt hääletab". Selleks inspireeris mind ebastandardse aluspesu kaubamaja Prahast, kus esimest korda eelistasin riideesemeid kangale. See andis võimaluse viidata kehaga seotud hirmudele ja ebamugavustundele (nooruslikkuse- ja terviseiha) ning materjalidesse kätkevad avaliku või talitsetud seksuaalsuse paatosele, mis võib meelegaorganeid väid riivata. Töö pealkiri pidi alla kriipsutama ja naeruvääristama fassaadi, mis tuleb esile meie liiga kerges sotsiaalsete süsteemide retoorika omaksvõtus.

Materjalide emotsionaalsust väljendas ka mu teine Prahast väljas olnud töö "Aita iseennast". See koosnes hulgast kullakarva atlask-siidist kotikestest, mis olid täidetud õhukese šokolaadikihiga kaetud kivisõetükkidega. See kommenteeris Püha Nikolai päeva, mil need lapsed, kes on aasta jooksul vallatud olnud, pannakse sõekotti, viksidele ja viisakale aga antakse šokolaadi. Vastukaja tundus üllatav. Olin tahtnud sütt šokolaadiga moondada, panna vaataja pettuma puudulikus luksuslikkuses; vaatajaskond oli aga pigem hämmingus, et hea süsi on šokolaadiga ära rikitud — muidugi välja arvatud lapsed.

Millega tegelesid enne neid näitusi Prahast ja Tallinnast? Kas oled teinud ka traditsioonilist skulptuuri?

Kivi või puu nikerdamine ei ole mind kunagi huvitanud, ka savi modelleerimine mitte. Mu meetod on alati olnud seotud pigem sageli näiliselt kokkusobimatute materjalide

kannatusest, mida tekitame üksteisele.

Roomas tegin kaks installatsiooni. Ühe nimi oli "Emisekõrv", hulk kipsiga täidetud siidriidest kotte, tinnahõõriga kokku seotud. Kokku oli neid 300 ja nad olid naelutatud Briti Kooli sammaskäigu külge. Nad nä-

kui seda Londonist kaasa tuua. Järgmisel aastal korraldatakse Paldiskis üks näitus, millest tahaksin väga osa võtta. Võimaluse korral tahaksin organiseerida eesti ja inglise kunstnike vahetust, et arendada kahe maa kultuurisuhteid.

VAPPU VABAR

Foto: Maria-Kristina Ulas

Miranda Housden Saaremaa biennaali ajal.